

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії
Приватної установи «Університет»
«Київська школа економіки»

_____ **Тимофій БРІК**
«19» травня 2025 року

ПРОГРАМА фахового іспиту

при прийомі на навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

освітня програма	Історія
спеціальність	В9 Історія та археологія
галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

id: 113638231
Стр. 1 з 8

Київ, 2025

I. Загальні положення

1. Цільова аудиторія	Фаховий іспит при прийомі на навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти проходять особи, що вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю В9 Історія та археологія.
2. Мета іспиту	Метою фахового іспиту є з'ясування рівня абітурієнтів з фахових компетентностей науковця, теоретичних і практичних знань, аналітичних здібностей зі спеціальності, визначення готовності вступників до засвоєння програми підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації, яка відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та дев'ятому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.
3. Тривалість іспиту	Тривалість співбесіди не перевищує 30 хвилин.
4. Формат іспиту	Фаховий іспит проводиться у форматі усної співбесіди за допомогою використання платформи Zoom.

II. Запитання для підготовки до фахового іспиту

Перелік тем/блоків для підготовки до фахового іспиту:

1. Ранньомодерна і модерна історія України.
 - 1.1. Річ Посполита "трьох народів". Спадщина Речі Посполитої в Україні після Речі Посполитої.
 - 1.2. Козацтво та формування українського національного історичного міфу. Основні дискусійні моменти історії козацтва.
 - 1.3. Конфесійна приналежність у формуванні ідентичностей в Україні ранньомодерного часу. Теорії культурної та релігійної ідентичності.
 - 1.4. Роль київських інтелектуалів у конструюванні та імплементації ідеї російської імперії.
 - 1.5. Політичний статус, соціальна структура та економіка Гетьманату 18 століття. ПостГетьманщина у 19-20 століттях.
 - 1.6. Кримське Ханство у 16-18 століттях.
 - 1.7. "Народ" і "нація" в Україні 17-19 століть. Формування української нації у контексті сучасних теорій націєтворення.
 - 1.8. "Весна народів" в Австро-Угорщині та її вплив на історію України.
 - 1.9. "Національні відродження" в Україні 19 - початку 20 ст. Особливості явищ та їх історіографічні осмислення.
 - 1.10. "Довгі століття" в історії України. Все ж, яке століття було довгим - 18 чи 19 і чому?
 - 1.11. Особливості промислового перевороту та модернізації в Україні 19 ст.
 - 1.12. Колоніальні і постколоніальні підходи до тлумачення історії України 18-19 століть.
 - 1.14. Схема українського історичного процесу авторства Михайла Грушевського. Історія України з точки зору народництва і державництва.
 - 1.13. УНР як державний проект. Особливості історіографічних підходів.
 - 1.14. Особливості радянської національної політики та політики українізації в 1920-х роках. Вплив коренізації на культурний, соціальний та політичний розвиток України.
 - 1.15. Конструювання радянської людини (особливості українського контексту).
 - 1.16. Підходи до вивчення Голодомору та пам'яті про Голодомор в українській та світовій

історіографії.

- 1.17. Україна в Другій світовій війні з точки зору конкуруючих історичних наративів (які наративи функціонують, як вони конкурують чи взаємодіють між собою?).
 - 1.18. Дискусії довкола ОУН-УПА в публічному просторі та науковому середовищі. Історичне підґрунтя та основні дражливі моменти.
 - 1.19. Радянська Україна в другій половині XX століття. Проблеми трактувань статусу, радянської спадщини та ідентичностей.
 - 1.20. Історичне ремесло та постать історика в сучасній Україні. Проблема співіснування академічного, громадянського, патріотичного, національного, (пост)радянського складників.
-
2. Історія Європи
 - 2.1. Європа як історичне поняття (від географічної дефініції до конструйованої спільноти).
 - 2.3. Реформація та її вплив на релігійну та політичну карту Європи. Реформація і світоглядні зміни та формування нових уявлень про людину.
 - 2.4. Європейська колонізація Америки, Африки та Індії. Сучасні інтерпретації.
 - 2.5. Постанови перших європейських національних держав. Особливості та наслідки.
 - 2.6. Турецька експансія в Європі. Вплив і спадщина османського світу на Балканах і Центрально-Східній Європі?
 - 2.7. Ідеї камералізму та побудови абсолютних монархій і їх втілення в Європі.
 - 2.8. Просвітництво та його вплив на розвиток європейських суспільств.
 - 2.9. Ідея університету в Європі - від середньовічних університетів до Гумбольтівської моделі.
 - 2.10. Весна народів в Центрально-Східній Європі. Основні ідеї, течії, прагнення і наслідки.
 - 2.11. Історична наука та об'єднання Німеччини й Італії у XIX ст. Інструменталізація історії для конструювання спільного минулого.
 - 2.12. Перша світова війна і поява національних держав в сучасних історіографічних дискусіях.
 - 2.13. Особливості комуністичних рухів у Веймарській Німеччині, Австрії, Угорщині, Чехословаччині та Польщі в період 1918-1921 років.
 - 2.14. Ідеології націонал-соціалізму у міжвоєнній Європі. Особливості еволюції у різних країнах.
 - 2.15. Друга Світова війна - історичні підходи до інтерпретацій та конкуруючі наративи.
 - 2.16. Голокост - виникнення поняття та основні підходи до вивчення й тлумачення як явища.
 - 2.20. Роль радянської політики у формуванні політичного та економічного ландшафту Центрально-Східної Європи в період після Другої світової війни.
 - 2.21. Формування ідеї об'єднаної Європи, утворення ЄС та формування європейської ідентичності. "Європа" як інший.
 - 2.22. "Європейські імперії" та деколонізація пам'яті про них сьогодні (на прикладі якоїсь країни).
 - 2.23. Основні підходи до класифікації пам'яті в сучасних гуманітарних та соціальних науках. Різниця між історичною, культурною та колективною пам'яттю.
 - 2.24. Як поняття «місця пам'яті» працює в дослідницькому полі при вивченні комеморативних практик.
 - 2.25. Що таке публічна історія і як вона співіснує з класичною історією? Які є форми, жанри публічної історії?
 - 2.26. Опишіть поняття «цифровий архів». Як вони впливають на збереження та трансляцію пам'яті.
 - 2.27. У чому полягає критика концепції національної пам'яті в сучасній гуманітаристиці?
 - 2.28. Поясніть, як глобальні, локальні та транснаціональні підходи трансформують уявлення про колективну пам'ять.
 - 2.29. Глобальна історія та європоцентрична і україноцентрична історіографія.
 - 2.30. Конфлікти пам'ятей і історичних наративів в сучасній Європі. Інструменталізація історії та пам'яті в російській агресії проти України.

3.Пропозиція дослідницького проєкту.

Рекомендації до оформлення проєкту:

Дослідницький проєкт можна розглядати як розгорнутий план вашого майбутнього дисертаційного дослідження, така собі дорожня карта, що показує ваші напрацювання на сьогодні та ідею про їх подальший розвиток. Варто розглядати цей документ, також, як інструмент для переконання ваших потенційних наукових керівників та приймальної комісії в його значущості, доцільності та науковій цінності вашого проєкту, а також ваших умінь самостійно формувати дослідницькі питання.

Пропозиція зазвичай починається з **анотації** обсягом приблизно 150-200 слів. Це короткий виклад вашого дослідження, включаючи ваше дослідницьке питання, методологію та потенційний внесок, який ваша робота може зробити в цю галузь. Анотація це – суть вашого проєкту, відповідь на питання “so what?”

У **вступі** надайте контекст вашої дослідницької теми. Чітко сформулюйте дослідницькі питання, які ви маєте намір розібрати у своєму дисертаційному дослідженні, обов’язково подайте їх у контексті існуючої історіографічної дискусії – що ви до неї додаєте, або як хочете її змінити? Поясніть, чому ваше дослідження важливе і який вплив воно може мати. Вступ зазвичай займає 1-1,5 сторінки (500-700 слів).

Історіографія та джерела є важливою частиною вашої пропозиції, зазвичай 2-3 сторінки. Тут ви повинні зробити огляд відповідної літератури та попередніх досліджень, чітко окреслити теорії та гіпотези, що домінують у обраному вами полі і яким чином ваша тема вбудовується у ці дискусії. Також в цьому розділі опишіть потенціальні та відомі вам першоджерела до вашої теми – де знаходяться потрібні вам архіви, колекції та бібліотеки. Обговоріть, як ви будете отримувати доступ до цих джерел і можливі обмеження.

У розділі з **дизайном та методологією дослідження** ретельно опишіть, як ви плануєте проводити своє дослідження на 2-2,5 сторінках. Опишіть методи, які ви будете використовувати, чому саме вони є доцільними, і як ви будете їх використовувати в контексті ваших першоджерел.

Не забудьте про розділ з бібліографією та посиланнями.

Під час написання пропозиції старайтеся бути якомога точними в термінах та висловах. Будьте ясними і лаконічними, уникайте зайвого жаргону. Дослідницька пропозиція, на жаль, дивний жанр, який не згодиться вам більше ніде у цьому вигляді, але вміння добре оформляти коротку і структуровану пропозицію також допоможе вам в майбутньому, коли ви думатимете про структуру свого дослідження вже в повноцінному форматі.

III. Критерії оцінювання

1. Вимоги до підсумкової оцінки за співбесіду	Загальний бал, який вступник може отримати, обчислюється в шкалі від 0 до 200 балів. На основі оцінок окремих членів комісії підраховується середнє арифметичне значення оцінок за співбесіду та дослідницьку пропозицію. Для успішного складання індивідуальної співбесіди вступнику необхідно набрати не менше 100 балів.
2. Суб’єкт оцінювання	Фаховий іспит оцінюється членами фахової атестаційної комісії.
3. Шкала оцінювання	Підсумковий бал за фаховий іспит формується як сума балу за співбесіду по шкалі 0-150 та оцінки за дослідницьку пропозицію по шкалі 0-50. Співбесіда складається з 3 випадково вибраних запитань з переліку. Кожне з питань оцінюється від 0 до 50 балів відповідно

id: 113638231
Стр. 4 з 8

	до таких критеріїв:	
	45 - 50 балів	- Відповідь є повною, зрозумілою та зв'язною, добре структурованою (містить вступ, детальну інформацію та заключну частину). - Студент демонструє глибоке розуміння теми та наводить конкретні приклади або докази. - Використання технічної термінології є коректним. Відсутні або незначні помилки, які не впливають на розуміння відповіді.
	35 - 44 балів	- Відповідь є зрозумілою та зв'язною, добре структурованою (містить вступ, детальну інформацію та заключну частину). - Студент демонструє достатнє розуміння теми, але може бракувати деяких деталей або прикладів. - Використання технічної термінології в цілому є коректним, але можуть бути незначні помилки. Можливі декілька незначних помилок, які не заважають розумінню відповіді.
	25 - 34 балів	- Відповідь є частково зрозумілою, але може бути не повністю зв'язною або структурованою. - Студент демонструє основне розуміння теми, але не надає достатньо деталей або прикладів. - Використання технічної термінології може містити помилки. Допускається кілька (до 3) незначних помилок, але вони не повинні заважати розумінню відповіді.
	13 - 24 балів	- Відповідь надає часткову інформацію на питання, але не є повною або зв'язною. - Відсутність чіткої структури у відповіді. - Студент робить значну кількість помилок у технічній термінології. Відповідь містить більше 3 серйозних

		помилки кожного типу, що заважає розумінню.
	0 - 12 балів	- Відповідь відсутня або є фрагментарною та не пов'язаною. - Значна кількість помилок у термінології, граматиці та вимові, що перешкоджає розумінню. Демонструється недостатній словниковий запас та розуміння теми.

IV. Матеріали та література для підготовки до іспиту (не є вичерпним чи еталонним переліком)

- Верстюк В. Ф. Українська революція: доба Центральної Ради, Українська держава. Київ, 1996.
- Водотика Т. Простір можливостей: України в добу заліза і пари. Клію, 2018.
- Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації, XIX-XX століття. Київ, 2000.
- Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України. Видавництво, Портал, 2022.
- Єкельчик. Імперія пам'яті: російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. "Критика", Київ, 2008.
- Касьянов Г. Danse macabre: голод 1932–1933 років у політиці, масовій свідомості та історіографії (1980-ті – початок 2000-х) / НАН України. Інститут історії України. – К.: Наш час, 2010. – 271 с.
- Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Київ, Темпора, 2013.
- Плохій С. Остання імперія. Занепад і крах Радянського Союзу. Харків: КСД, 2019.
- Плохій С. Брама Європи. Харків, 2015.
- Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. - Київ, 2006.
- Beissinger, Mark R. "Nationalism and the collapse of Soviet communism." Contemporary European History 18.3 (2009): 331-347
- Edele, Mark. "Soviet Society, Social Structure, and Everyday Life: Major Frameworks Reconsidered." Kritika (Spring 2007): 349-373.
- Fitzpatrick, Sheila. "Ascribing Class: The Construction of Social Identity in Soviet Russia." The Journal of Modern History (1993): 745-70.
- Fürst, Juliane. "The Arrival of Spring? Changes and Continuities in Soviet Youth Culture and Policy between Stalin and Krushchev," in The Dilemmas of De-Stalinization: Negotiating Cultural and Social Change in the Khrushchev Era, edited by Polly Jones. Routledge, p.135–153.
- Harrison, Mark. The Economics of World War II. Cambridge UP, 2009.
- Christopher M. 2021. Prisoners of Time: Prussians, Germans and Other Humans. London: Allen Lane.
- Djokić, Dejan. 2007. Elusive Compromise: a History of Interwar Yugoslavia. New York: Columbia University Press.
- Hagen, William. "National Solidarity and Organic Work in Prussian Poland, 1815-1914." 1972.
- Hobsbawm, E. J. 1977. The Age of Revolution: Europe 1789-1848. London: Abacus.
- Hobsbawm, E. J. 1995. The Age of Empire, 1875-1914. London: Weidenfeld & Nicolson.
- Hobsbawm, E. J. 1996. The Age of Capital, 1848-1875. 1st Vintage Books ed. New York: Vintage Books.
- Judson, Pieter M. 2017. The Habsburg Empire: A New History. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Judson, Pieter. Guardians of the Nation. 2006.
- Mazower, Mark. 2008. Hitler's Empire: How the Nazis Ruled Europe. New York: Penguin Press.
- Rothschild, Joseph. Europe between Wars: East Central Europe between the Two World Wars. 1974.
- Sked, Alan. The Decline and Fall of the Habsburg Empire 1815-1918. 1989, 1996.
- Snyder, Timothy. 2003. The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999. 1st ed. New Haven: Yale University Press.
- Snyder, Timothy. 2010. Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin. New York: Basic Books. 35.

id: 113638231
Стр. 6 з 8

Sperber, Jonathan. European Revolutions of 1848-1851.
Stefan Zweig. The World of Yesterday, 1848-1919.
Stites, Richard. Revolutionary Dreams: Utopian Vision and Experimental Life in the Russian Revolution. Oxford UP, 1989.
William Hagen. "National Solidarity and Organic Work in Prussian Poland, 1815-1914." 1972.
Wolff, Larry. The Idea of Galicia: History and Fantasy in Habsburg Political Culture. Palo Alto, 2010.
Edward Said. Orientalism. New York: Pantheon, 1978.
Dipesh Chakrabarty. Provincializing Europe: Postcolonial Thought and Historical Difference. Princeton University Press, 2000.
Volodymyr Kulyk. "Revisiting a Divided Memory: The Image of the OUN-UPA in Ukrainian Public Discourse." *East European Politics and Societies*, 2010.

V. Формат проведення фахового іспиту

Регламент організації та проведення фахового іспиту за освітньою програмою «Історія» (з використанням платформи Zoom).

1. Дані для дистанційного доступу до платформи Zoom (посилання, ID конференції, пароль доступу) надаються вступнику/ці на електронну пошту, вказану під час реєстрації на вступні іспит, не пізніше ніж за день до проведення іспиту.
2. До початку фахового іспиту вступник/ця має активувати технічні засоби (мікрофон та камера) та перевірити їх працездатність. На початку фахового іспиту член фахової комісії перевіряє, що вступника/цю добре видно і чути та запрошує вступника/цю пройти ідентифікацію особи шляхом демонстрації в камеру паспорта громадянина України або іншого документа, що посвідчує особу, в розгорнутому вигляді на сторінці з фотографією.
3. Під час фахового іспиту член фахової комісії може звертатися до вступника/ці з проханням змінити кут огляду камери або місце власного розташування. Під час фахового іспиту заборонено користуватися будь-якими матеріалами або сторонніми Інтернет-ресурсами. Недотримання формату проведення вступного іспиту та/або вимог академічної доброчесності унеможливають участь вступника/ці у конкурсному відборі.
4. Складання вступни(це)юком фахового іспиту фіксується за допомогою технічних засобів відеозапису платформи Zoom. Аудіо- або відеозаписи зберігаються протягом терміну, визначеного Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році у Приватній установі «Університет «Київська школа економіки», для подання апеляції на результати фахових іспитів та її розгляду.
5. Якщо під час тесту ви втратили інтернет-з'єднання, будь ласка, повідомте про це координатора іспиту.

N.B! Київська школа економіки дотримується принципів академічної доброчесності, і ми віримо, що наші вступники також будуть слідувати цим принципам при виконанні завдань. Під час проведення співбесіди не допускається користування сторонніми ресурсами. Контроль за цим буде здійснюватися через платформу Zoom.

id: 113638231
Стр. 7 з 8

створення та перевірки кваліфікованих електронних підписів документа

Програма фахового іспиту при вступі на аспірантуру Історія 19.05.2025

id: 113638231 Crop. 8 3 8

